S T R O M Y 2

SNÍMKY Z PŘÍRODY
VÝTVARNÁ DÍLA UMĚLCŮ

VÝCHODISKA
PRO VÝTVARNOU TVORBU ŽÁKŮ
PŘÍLOHA K PROGRAMU STROMY 1
ZUŠ ČESKÁ LÍPA, V. 2014

Mgr. Karla Cikánová, katedra Vv Ped F UK 2014

Texty k panelům jsou pod čarou.

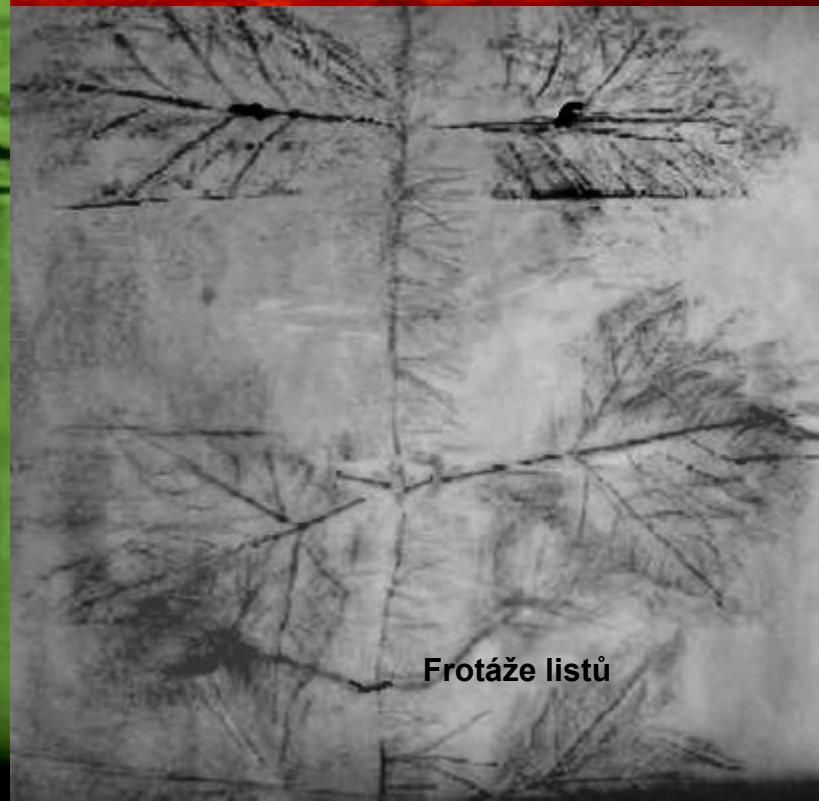

Frotáže listů

O STROMECH:

Strom má oči, les uši, chovej se všude, jak se sluší. ***Jan Amos Komenský***
Lidské činy jsou jako stromy - mají hodně kořenů a hodně větví. ***Salvador De Madariaga***
Člověk bez smíchu je jako strom bez květu. ***Osho***
Kdo nemiluje stromy, ať netvrdí, že miluje člověka. ***John Ruskin***
Šedivá je teorie, jen strom života věčně zelená se. ***Johan Wolfgang Goethe***
Země bez stromů je chudá země. ***Vladislav Vančura***
Strom, který vyvrátila bouřka, měl více haluzí, než kořenů. ***František Vymazal***
O kamenech bylo známo, že se hýbají, o stromech, že mluví. ***W. Shakespeare***
Hledej v člověku strom, hluboké kořeny, pevný kmen a košatou korunu. ***Japonské přísloví***
Muž má v životě zasadit strom, postavit dům a zplodit syna. ***Přísloví***
Stromy umírají vstoje ... ***Poslední věta, kterou končí stejnojmenná divadelní hra Alejandra Casony***

Podstatným důvodem, proč o stromech píši, je zpola osobní zkušenost. Mým prvním stromem z dětství byla hrušeň s houpačkou. Dodnes si mohu vybavit zážitky, kdy jsem se vznášela v oblacích, unášel mne drak, osvobozoval princ na ebenovém koni. Po leteckém náletu na Mělník na rozkvetlé hrušni visely naše záclony z vyražených oken. Rodiče utlumili moje zděšení. Řekli mi, že se hrušeň bude vdávat. A záclony? To jsou její svatební závoje.

Mým druhým stromem byl jistě více než stoletý jírovec - kaštan. Děti mu daly jméno Kaštel, někdy i Karel po dědovi . Byl svědkem zážitků nejen mého dětství, ale následně mého syna a pak vnoučat. Těšívali jsme se na jeho svícnové květy, hřebenovité listy, plody – kaštánky ke hraní. Před několika lety v neobvykle teplém květnu opět rozkvetl, pak přišel zcela nebývalý výkyv počasí s dvoudenním krušnohorským trvalým silným mrazem. Všechny květy i listy mráz zcela spálil. Strom se už nevzpamatoval, nepřežil, stojí v zahradě suchý. Patří tam, nepokácíme ho.

Učitel jistě ví, že nelze zůstávat s dětmi pouze u rozvíjení citového vztahu ke stromu. Je nutné se i v přírodovědných předmětech mnoho dovědět, poznat, pamatovat si o přírodě, o významu, nezastupitelnosti stromů a jejich společenstvích. Vědět, kdy a jak můžeme svou neznalostí a hloupostí přírodě ublížit. Proto učitelé různých předmětů musí spolupracovat, doplňovat to, co výtvarná či literární výchova nemůže zasuplovat.

Karla Cikánová

Text k panelu pod čarou

Vymyslete název zajímavého snímku, napište a ilustrujte příběh personifikovaného stromu, jak to podobně bývá v mýtech, baladách či pohádkách.

Možnosti: Dům stromu - Kam se poděl strom poznání z biblického ráje?
Genová banka pro poslední stromy. Kdo je do stromu zakletý a proč?

Text k panelu pod čarou

Šťastný fotograf, který náhle uvidí a včas zmáčkne spoušť.

Polárka visí na stromě.
Planeta Mars a hvězda Spica
Snímky dne z www.astro

Zrcadlení stromů ve vodě
při západu slunce

Pokuste se o svůj
fotografický objev stromu a pak ho nakreslete. Jak se liší foto od kresby? Přece právě vaším individuálním výtvarným výrazem.

Text k panelu pod čarou

Sekvojový les v Utahu. Podle postav lidí na cestě zkuste odhadnout šířku kmene. Znáte nejstarší a památné stromy v ČR?

Text k panelu pod čarou

Araukarit z Jesenicka - zkamenělá část stromu

Řez zkamenělou přesličkou z muzea v Nové Pace

Nakreslete či namalujte si araukarity a vyhledejte další na internetu.

První chráněný památný jasan v Praze. Stojí u školy v Bártlově ulici v Horních Počernicích.

Poznáte 4 stromy podle listů a květů? Který z nich je buk, habr, jilm, jasan? Které stromy u vaší školy dokážete pojmenovat a výtvarně zdokumentovat?

Text k panelu pod čarou

Obec na Moravě – Horní Moštěnice se pyšní památným obrovským jinanem.
Zkuste odhadnout jeho rozměry, najděte si informace o těchto zajímavých stromech na internetu. Vyhledejte jinan ve svém okolí a frotujte či nakreslete jeho zajímavé listy.

Poznámky pod panelem

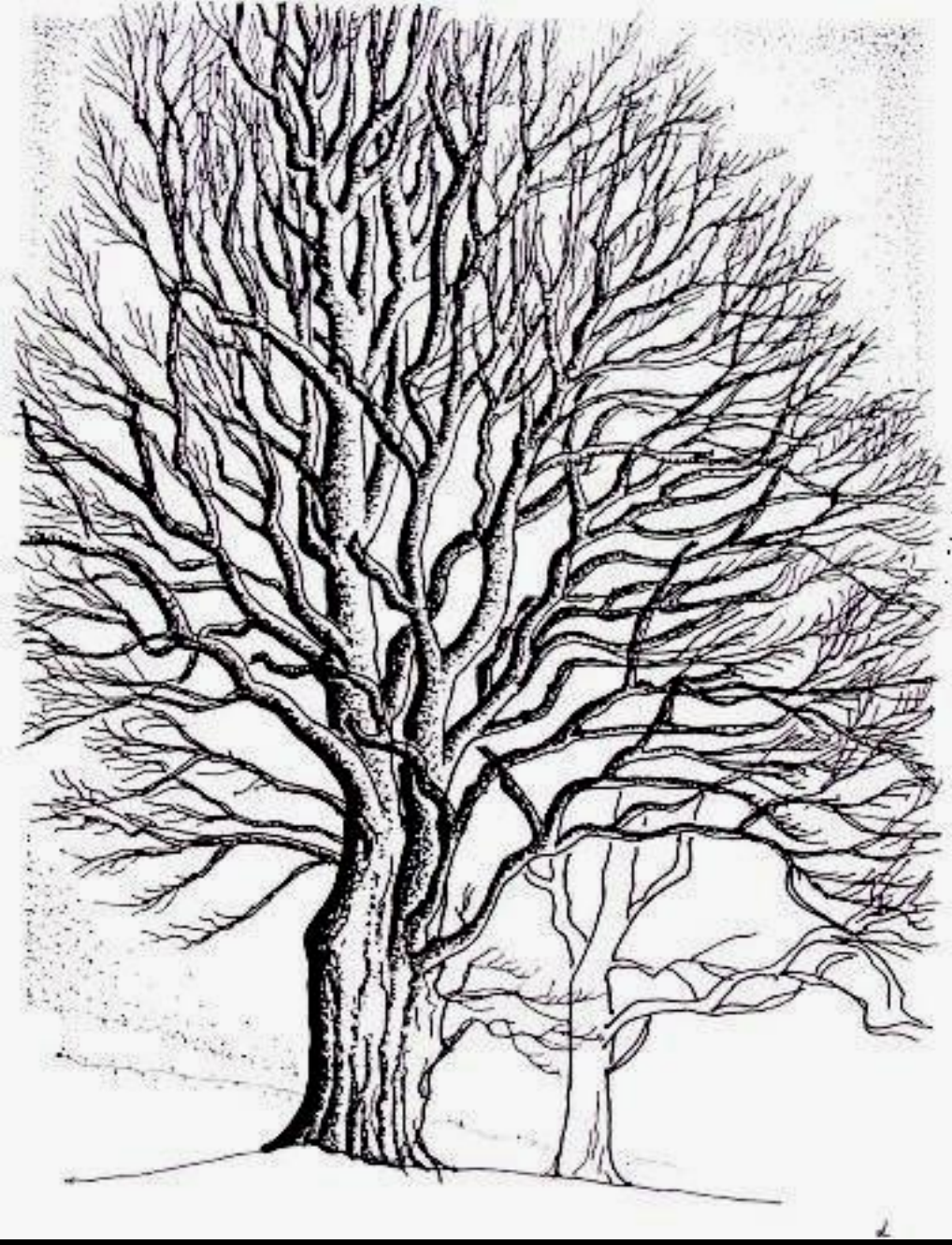

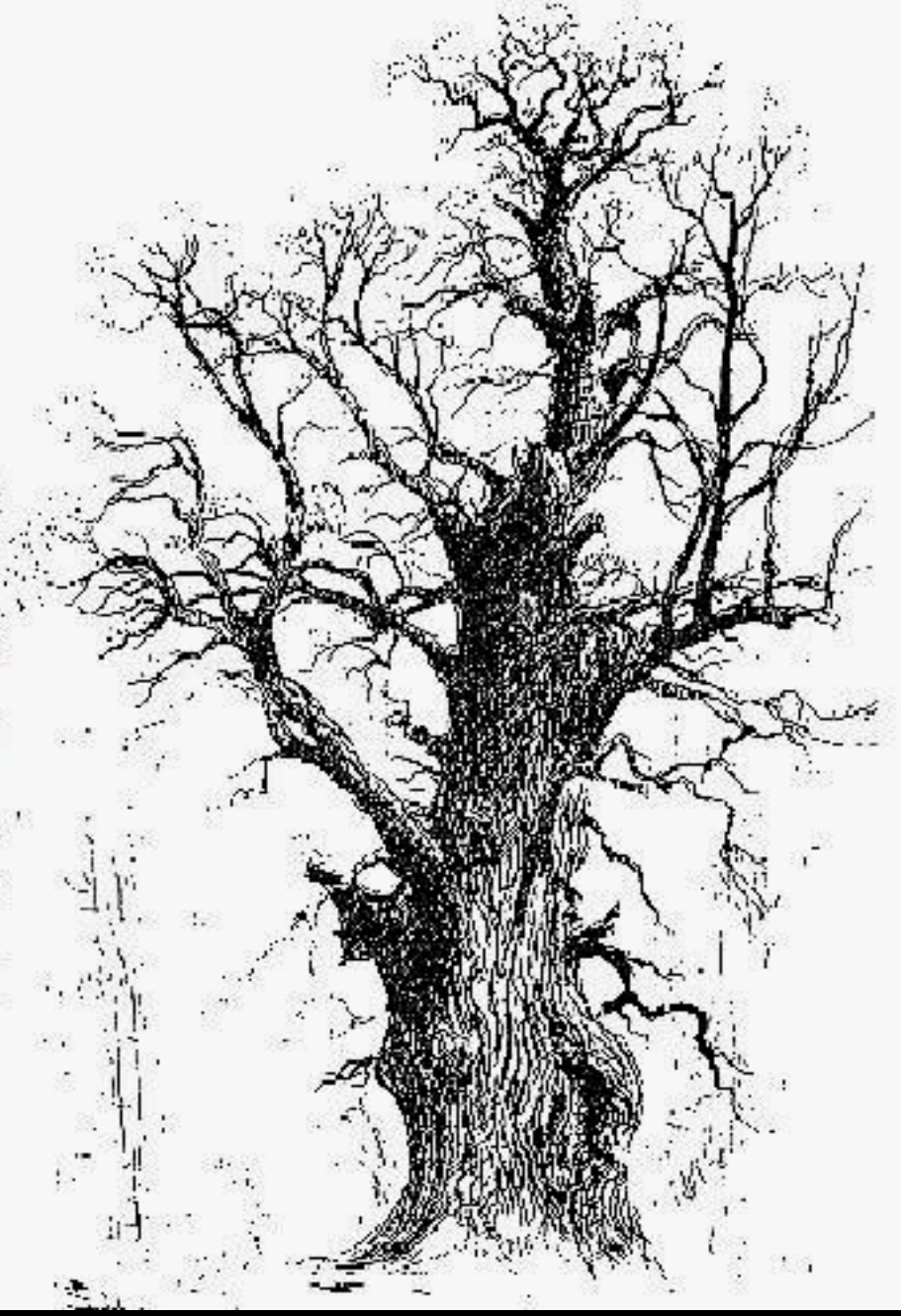

Postihněte slovy, jak se liší stromy kmenem, korunou, větvením na dvou kresbách.

Text k panelu pod čarou

Vezměte fotoaparát, menší zrcadlo a zkuste najít a vyfotografovat obraz zrcadlení stromu, větví či listí.

Snímky jsou z diplomové práce „Zrcadlení“
Mgr. Janky Procházkové.

Text k panelu pod čarou

Stromy v gotické deskové malbě

Mistr Vyšebrodský, dvorní malíř císaře a krále Karla IV., namaloval
i pro Petra I. z Rožumberka v letech 1350 devět deskových maleb.
Jedna z nich je „Kristus na hoře Olivetské“. (Snadno celek najdete na webu).
Uvádíme z ní detail tří stromů – jistě jste vpravo poznali dub.
Stromy jsou namalovány ve stejném kulovitém tvaru, jsou symbolické,
odlišeny pouze přehledně přiřazovanými listy a na dubu žaludy.
Symbolický význam mají i velcí ptáci –
stehlík symbolizuje Kristovu smrt, **hýl** uprostřed Kristovu krev a **dudek** je
symbolem dokonalého rodičovství.

Připomeňme období symbolického a názorného myšlení dětí v MŠ.

Text k panelu pod čarou

Vincent Van Gogh – Kořeny stromu a kůry, 1890
Expresívní malba malíře charakteristickým rukopisem vypovídá o dramatické změti a příbězích skutečných kořenů na snímku dole. Zkuste kořeny namalovat.

Chvění stromů - exprese v chvění linií a tvarů

Text k panelu pod čarou

68. Piet Mondrian (mondriján, 1872–1944): Tři studie stromu

„Postupně jsem došel k názoru, že kubismus logicky nedomyslel svoje vlastní objevy," prohlásil nizozemský malíř Piet Mondrian – a brzy po vzniku předcházející Picassovy studie je domyslel. Malíř ovšem myslí nejčastěji pomocí štětce – a tak ono domyšlení vypadalo následovně. Sledujte promyšlené uvážlivé abstrahování, ubírání, zjednodušování, až na samý okraj . . .

a) Červený strom, 1908
b) Horizontální strom, 1911
c) Kvetoucí jabloň, 1912

Nyní si zkuste otočit stránku o devadesát stupňů a srovnejte Picassovu studii Tři ženy s poslední ukázkou Mondrianových stromů. Už to máte? A jste u jedné možnosti vzniku tzv. abstraktního umění. Ze zobrazení postav, věcí nebo krajiny, krátce „figur", v něm zbyly již jen zobecněné, abstrahované, nefigurativní znaky.

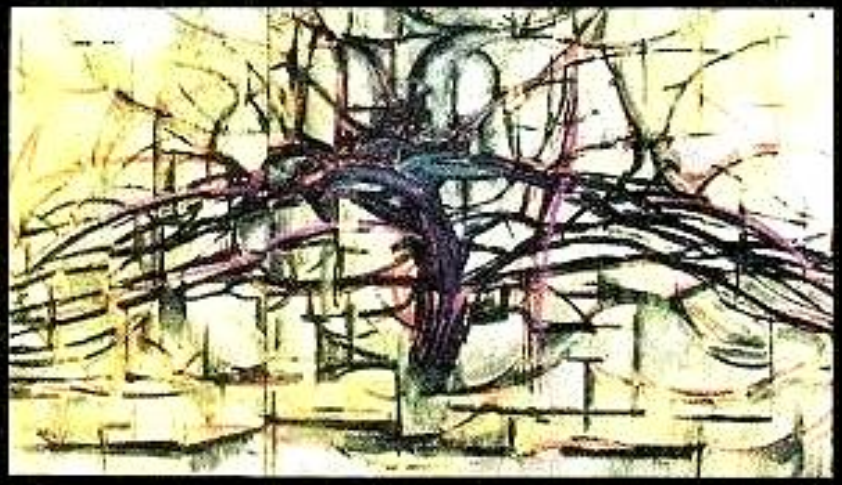

Ukázka je z publikace Pavla Šamšuly a Jarmily Hirschové „Průvodce výtvarným uměním IV", str. 67.

Text k panelu pod čarou

Pozorujte obraz HLAS LESA malířky Toyen a pojmenujte barvy a tvary, kterými na vás neobvykle působí. Použijte přirovnání: Les je jako, jakoby… Jaký vypráví příběh. Volá o pomoc, proč asi? Jak byste takový les pojmenovali? Kdo v něm může žít? Jaké zvuky byste z lesa slyšeli? Hudbu – píseň, nebo volání, šepot, výkřik, huhlání, skřeky? Najděte snímek lesa a proměňte ho na PC programu Corel. Proměňovat můžete na PC i obraz Toyen.

Text k panelu pod čarou

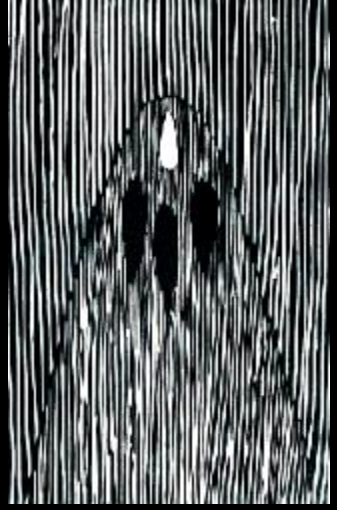

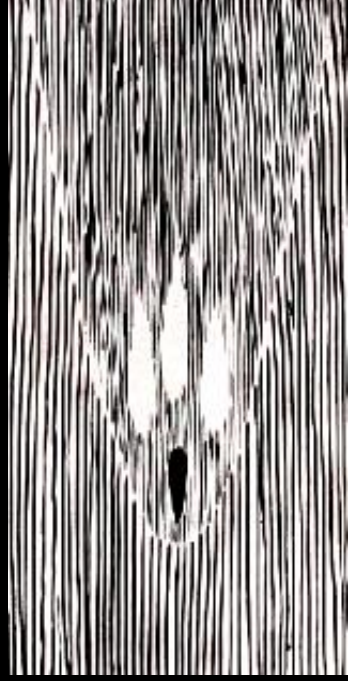

Jak se zde ve výtvarných dílech chvějí stromy? Jak je ohýbá vítr?
Jak lze chvění různě výtvarně zviditelnit?

Snímek stromů, které od mládí stále ohýbal vítr.

Text k panelu pod čarou

MgA. Anna Čejková, ak. mal., * 1975
Stromy, velkoformátové malby v komplementárním kontrastu
v podzimu nebo v záři zapadajícího slunce.

Jarní studánka – obrázek Aničky z 5. třídy, ZŠ Londýnská v Praze 2

Text k panelu pod čarou

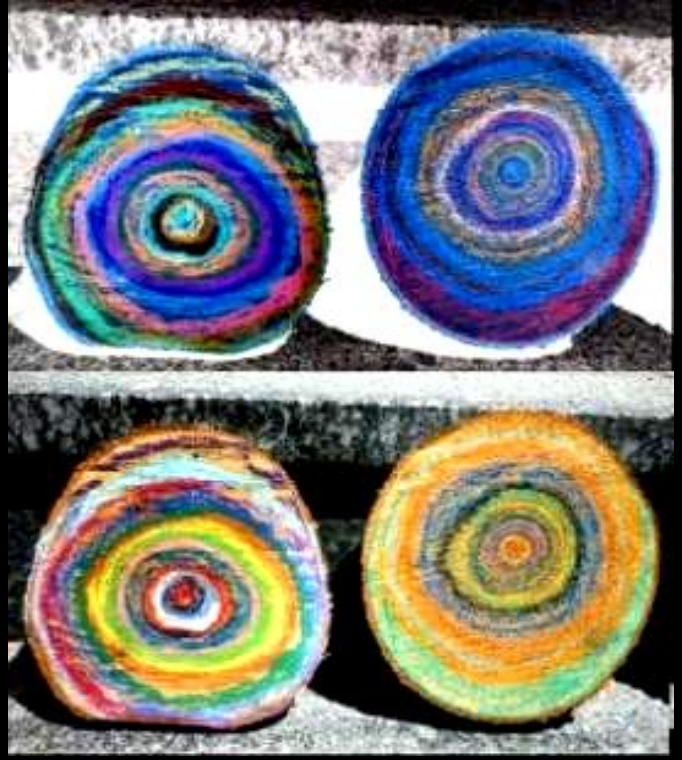

Děti ZŠ ze Strže – kresby letokruhů barevnými křídami na pláty nařezaných z polen. Pláty dostaly děti od lesníků. Vyhledejte si informace, co jsou to letokruhy a co z nich můžeme přečíst.

Společná velkoformátová malba v terénu – ZUŠ Petrovice, učila Mgr. Vladimíra Křenková.

Text k panelu pod čarou

Společná velkoformátová malba v terénu v parku u školy – ZUŠ Petrovice, učila Mgr. Vladimíra Křenková.

Text k panelu pod čarou